

Tilburg University

Het gebruik van wetenschappelijke artikelen in het accounting onderwijs

Blommaert, J.M.J.; Hartman, F.G.H.; Quadackers, L.M.

Published in:
Tijdschrift voor Bedrijfsadministratie

Publication date:
1996

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Blommaert, J. M. J., Hartman, F. G. H., & Quadackers, L. M. (1996). Het gebruik van wetenschappelijke artikelen in het accounting onderwijs. *Tijdschrift voor Bedrijfsadministratie*, 1189, 139-144.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Het gebruik van wetenschappelijke artikelen in het accounting onderwijs¹

1 Inleiding

Onderwijs is in het algemeen gericht op de volgende doelstellingen: het verkrijgen van georganiseerde kennis over een bepaald gebied van wetenschap, het verbeteren van de vaardigheid om problemen op te lossen in dat gebied en het verbeteren van het algemene vermogen om deze problemen te doorgronden en te kunnen bespreken (Gagné 1985, p. 263). Deze doelstellingen gelden evenzeer voor het accounting onderwijs aan de Rijksuniversiteit Limburg dat volgens het systeem van *Probleem Gestuurd Onderwijs* (PGO) wordt onderwezen. In dit artikel bespreken we aantal specifieke kenmerken van dit systeem en gaan we in op de vraag welke rol 'wetenschappelijke' artikelen op het gebied van accounting in dit onderwijs spelen. Als wetenschappelijke artikelen beschouwen we artikelen die gepubliceerd zijn in toonaangevende internationale, veelal Engelstalige, vakbladen en die meestal geschreven worden voor en door een wetenschappelijk publiek². Deze artikelen zijn voor het grootste deel gebaseerd op 'empirisch' onderzoek en hebben op het eerste gezicht vooral een theoretische, in plaats van een praktische of 'opiniërende' betekenis. Een belangrijke reden voor het gebruiken van dit soort artikelen is hun verwachte positieve invloed op het 'wetenschappelijk' niveau van de opleiding. Daarnaast echter is een even belangrijk doel het verspreiden van

wetenschappelijke kennis onder (toekomstige) werknemers in de accounting praktijk. Het is de vraag of dit doel altijd wordt bereikt. Ten eerste blijkt de accounting 'praktijk' veelal niet bekend te zijn met deze artikelen. Ten tweede moet worden geconstateerd dat de praktijk vaak moeite heeft met het zien van het 'praktische' nut van deze artikelen. In het onderwijs blijkt dit vooral uit het feit dat studenten deze artikelen nogal eens als 'moeilijk', 'abstract' of rondt 'vaag' bestempelen. In dit artikel pogen wij een gedeeltelijke verklaring te geven voor dit fenomeen. Daartoe is door middel van een vragenlijst een onderzoek gehouden onder 51 studenten in de doctoraalfase van hun accountingstudie. Het belangrijkste doel van dit onderzoek was het vinden van een verband tussen persoonlijke kenmerken van studenten, hun leesgedrag, hun meningen over wetenschappelijke artikelen en de effecten van de resultaten van dit onderzoek op hun studieresultaten. Op basis hiervan proberen we tevens uitspraken te doen over de relatie tussen de accounting wetenschap en de accounting praktijk.

In het vervolg van dit artikel gaan we eerst kort in op het PGO-systeem zoals dat in Maastricht in het accounting onderwijs wordt toegepast. Vervolgens wordt de onderzoeksvraag nader toegelicht, door middel van een algemeen 'leermodel' van Bloom (1982). Na een beschrijving van de onderzoeksoptzet wordt vervolgens door middel van statistische analyse getracht een antwoord te vinden op de algemene onderzoeksvraag. Het artikel besluit met een samenvatting en enkele conclusies.

2 Het PGO-systeem

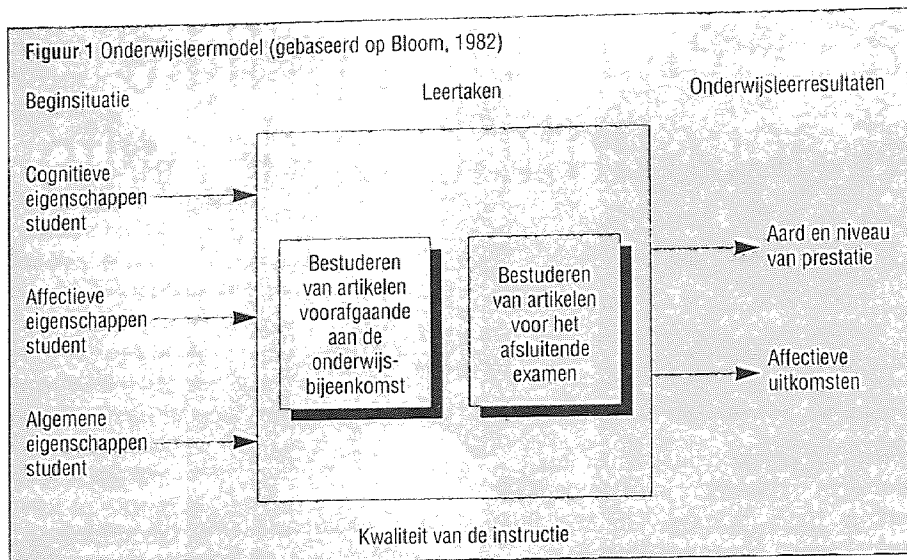
In het traditionele onderwijs wordt accounting veelal onderwezen door middel van colleges door een docent, die de te bestuderen stof structureert en de studenten er steeds op wijst wat en wanneer 'geleerd' moet worden. Binnen het PGO-systeem, waarin studenten in kleine groepen aan concrete accounting problemen werken, moeten studenten veeleer zelf de initiatieven tot studie nemen. Van studenten wordt 'alertheid', 'interesse' en 'motivatie' verwacht in het zelf onderkennen van 'leerdoelen'. Voorts moeten zij concrete problemen vanuit diverse invalshoeken benaderen (Moust *et al.*, 1989, p. 11). Er is dus geen docent die het probleem vooraf structureert. In het Maastrichtse PGO-systeem wordt de 'docent' dan ook met 'tutor' aangeduid. De rol van deze tutor is vooral het begeleiden en het bewaken van het leerproces tijdens de onderwijsbijeenkomsten. Met name dient hij ervoor te zorgen dat de studenten voldoende breedte en diepgang bereiken bij het bespreken van de problemen (Moust *et al.*, 1989, pp. 11-12). Een belangrijke succesfactor hierbij is de voorbereiding van de student op de onderwijsbijeenkomsten. Pas bij een goede voorbereiding hebben de van de studenten te verwachte initiatieven kans van slagen.

3 Het onderwijsleermodel

Figuur 1 schetst een model dat aspecten van het menselijke onderwijsleerproces omvat. Dit model is gebaseerd op het algemene leermodel van Bloom (1982) en dient als leidraad in het vervolg van dit artikel.

DR. J.M.J. BLOMMAERT, DRS. F.G.H. HARTMANN
RC & DRS. L.M. QUADACKERS

Jos Blommaert, Frank Hartmann en Luc Quadackers zijn verbonden aan de sectie Berichtgeving van de Rijksuniversiteit Limburg.

Bloom's model bevat drie groepen variabelen die onderdeel zijn van het leerproces, te weten (1) de beginsituatie, (2) de leertaken en (3) de onderwijsleerresultaten. Deze drie groepen variabelen betreffen, respectievelijk, (1) de persoonlijke eigenschappen van de student, (2) de kenmerken van het onderwijs en (3) de gevolgen van het leerproces. We bespreken deze hieronder.

1 Persoonlijke eigenschappen

De eigenschappen van de student bestaan uit cognitieve, affectieve en algemene factoren. Bloom (1982, p. 167) laat zien dat het leergedrag en de resultaten in belangrijke mate afhankelijk zijn van eerdere leerervaringen, zoals eerder genoten onderwijs en eerder opgedane kennis. Deze factoren worden *cognitieve eigenschappen* genoemd. Daarnaast is het leergedrag afhankelijk van de motivatie van de student om aan een nieuwe studietaak te beginnen. Deze motivatie wordt voor een deel bepaald door het succes dat de student in voorgaande studietaken heeft behaald (Bloom, 1982, pp. 169-171). Deze factoren worden aangeduid met de term *affectieve eigenschappen*. Algemene eigenschappen zijn bijvoorbeeld leeftijd en geslacht van de student.

2 De leertaken

Het leerproces, waar we ons hier op richten, is tweeledig. Het omvat, enerzijds, het bestuderen van artikelen in voorbereiding op de PGO-onderwijsbijeenkomsten en anderzijds het 'leren' van

deze artikelen voor het afsluitende tentamen. Tijdens de onderwijsbijeenkomsten fungeren de artikelen als basis voor de discussie, waarin het centrale probleem en de wetenschappelijke analyse daarvan de hoofdzaak is. Voorts is het de bedoeling dat problemen uit praktijkcases met behulp van deze artikelen worden opgelost. Een belangrijke factor is voorts de *kwaliteit van instructie*. Omdat de tutor in het PGO-systeem een beperkte docerende taak heeft, betreft deze factor vooral de kwaliteit van de begeleiding door de tutor van de onderwijsbijeenkomsten.

3 De onderwijsleerresultaten

De leerresultaten van het onderwijs kunnen worden opgedeeld in het aard en niveau van de prestatie en de zogenaamde *affectieve uitkomsten* (Bloom, 1982, p. 11). Aard en niveau van de resultaten betreft hetgeen de studenten leren door hun studietaak. De affectieve uitkomsten betreffen de mening en gevoelens van de studenten over de studietaak, na volbrenging daarvan (Bloom, 1982, p. 140).

4 De onderzoeksmethode

4.1 Populatie

Een onderzoek is uitgevoerd onder 51 van de in totaal 61 studenten (83,6%) die in 1993 het doctoraalkeuzevak 'Accounting en Organisaties' volgden. Dit vak behandelt het verband tussen management accounting systemen en menselijk

gedrag binnen organisaties. De onderwijsbijeenkomsten bestonden uit een presentatie en discussie van de bestudeerde literatuur, gevolgd door een presentatie van gemaakte opdrachten en cases door de studenten. Deze bijeenkomsten vonden plaats in groepen van ongeveer 12 studenten onder begeleiding van een tutor. De eindbeoordeling van de studenten bestond uit een gewogen gemiddelde van het cijfer voor de gemaakte cases, het cijfer voor de participatie van de student tijdens de bijeenkomsten en van het cijfer voor het afsluitende literatuur tentamen.

4.2 Vragenlijst

Voor het onderzoek werd een vragenlijst ontwikkeld, die elementen uit het eerder geschetste model van Bloom omvat. De lijst bevatte vragen over de cognitieve, affectieve en algemene eigenschappen van de studenten en over het leesgedrag (leertaken). Om de betrouwbaarheid van de bevindingen te vergroten, werd het onderzoek zonder voorafkondiging uitgevoerd. Hierdoor werd voorkomen dat studenten zich op een andere wijze dan normaal zouden voorbereiden. Bovendien vond het onderzoek halverwege de cursus plaats, waarmee werd verzekerd dat de studenten goed op de hoogte waren van de gehanteerde onderwijsprocedures tijdens de cursus.

4.3 Operationalisering van de variabelen

Uitgaande van het eerder geschetste onderzoeksmodel, werden de volgende variabelen geoperationaliseerd en gemeten.

Cognitieve eigenschappen

De cognitieve eigenschap van de student die werd gemeten was het al dan niet eerder gevolgd hebben van de cursus 'Management Control', die qua aard, vorm en inhoud sterk met de cursus 'Accounting en Organisaties' overeenkomt. De meeste studenten die zich specialiseren op het gebied van management accounting volgen het vak 'Management Control' direct voorafgaand aan 'Accounting en Organisaties'.

Affectieve eigenschappen

De affectieve eigenschappen, oftewel de

Tabel 1 Affectieve eigenschappen en leertaken

Variabelen	<i>algemene voorbereiding</i>	<i>tentamen voorbereiding</i>	<i>kennisgerichte motivatie</i>	<i>tentamengerichte motivatie</i>	<i>extrinsieke motivatie</i>	<i>intrinsieke motivatie</i>
Aantal waarnemingen	51	51	51	51	51	51
Gemiddelde score	4,10	3,71	2,96	3,67	4,14	3,86
Standaardafwijking	0,78	1,27	1,20	1,03	0,85	0,87
Maximale spreidingsbreedte	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5
Werkelijke spreidingsbreedte	2-5	2-5	1-5	2-5	2-5	2-5
<i>algemene voorbereiding</i>			0,1923 ⁴	-0,1379	0,3222 ²	0,3749 ¹
<i>tentamenvoorbereiding</i>			-0,0137	0,1321	0,1971 ⁴	0,2020 ⁴

¹ = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 1%
² = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 2,5%
³ = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 5%
⁴ = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 10%

motivatie van de student om aan een nieuwe studietaak te beginnen, betrof twee typen motivatie ten opzichte van het bestuderen van wetenschappelijke artikelen. De algemene motivatie werd gemeten door studenten te vragen in hoeverre zij het eens waren met de stellingen: 'ik lees wetenschappelijke artikelen om op een wetenschappelijke manier meer te weten te komen over een onderwerp' (kennisgerichte motivatie) en 'ik lees wetenschappelijke artikelen om het tentamen met goed gevolg af te leggen.' (tentamengerichte motivatie). Specifieke motivatie werd gemeten met behulp van stellingen over motivatie om zich op de onderwijsbijeenkomsten voor te bereiden. Deze stellingen waren 'ik voel me ongemakkelijk in de groep als ik de artikelen niet heb voorbereid' (extrinsieke motivatie) en 'ik bereid de artikelen voor om deel te kunnen nemen in de discussie' (intrinsieke motivatie).

Algemene eigenschappen

Aan de studenten werd tevens gevraagd hun leeftijd en geslacht in te vullen. Deze laatste variabele werd opgenomen om te toetsen of onze indruk juist is dat vrouwelijke studenten zich normaliter beter voorbereiden dan mannelijke studenten.

Taken

De taken binnen het PGO accounting onderwijs bestaan uit: (1) het voorbereiden van de artikelen voor aanvang van de onderwijsbijeenkomst; (2) de presentatie van, en discussie over, die artikelen

tijdens de onderwijsbijeenkomst en (3) het bestuderen van de artikelen ten behoeve van het afsluitende literatuurtentamen. Omdat in onze vraagstelling het leesgedrag centraal stond, werd studenten gevraagd of ze de 'artikelen normaliter goed voorbereiden voor de onderwijsbijeenkomst' (algemene voorbereiding), en of ze altijd 'alle artikelen bestuderen voor het afsluitend literatuurtentamen' (tentamenvoorbereiding).

Kwaliteit van de instructie

De kwaliteit van instructie werd gemeten door het gemiddelde cijfer waarmee de studenten de tutor van de onderwijsbijeenkomsten beoordeelden (tutorbeoordeling). Deze informatie werd verkregen uit de evaluatieformulieren die ze aan het einde van de cursus hadden ingevuld.

Aard en niveau van de prestatie

Twee elementen werden gemeten, ten eerste het individuele cijfer dat de student behaalde voor zijn/haar participatie in de onderwijsgroep (participatiecijfer). Dit cijfer werd bepaald door de tutor na afloop van de cursus. Ten tweede werd het cijfer genomen dat door de student werd behaald voor het afsluitende literatuurtentamen (tentamencijfer). Omdat niet alle studenten aan het tentamen deelnamen, waren voor deze laatste vraag slechts 44 van de 51 waarnemingen beschikbaar.

Affectieve uitkomsten

Twee typen van affectieve uitkomsten werden onderzocht. De studenten werd

gevraagd of ze op grond van hun ervaringen gedurende de cursus, van mening waren dat 'wetenschappelijke artikelen vaag zijn' (vaagheid artikelen) en of ze dachten dat 'wetenschappelijke artikelen van grote waarde zijn binnen het onderwijs' (waarde van artikelen). Bovendien werd aan de studenten gevraagd hoe ze dachten over de rol van wetenschappelijke artikelen binnen de onderwijsbijeenkomsten. Hiertoe werd ze ook gevraagd of vonden dat 'discussie in de onderwijsbijeenkomst bijdraagt aan het begrijpen van de artikelen' (discussie vergroot begrip) en of 'het gebruik van artikelen de discussie in de onderwijsbijeenkomst stimuleert' (artikel stimuleert discussie).

5 Resultaten van het onderzoek³

Ter beantwoording van de algemene onderzoeksvraag, werd aandacht besteed aan de volgende drie specifieke deelvragen.

Vraag 1 Wat is relatie tussen cognitieve, affectieve en algemene eigenschappen van de studenten en zijn of haar leesgedrag?

De gegevens waarmee deze vraag werd beantwoord zijn weergegeven in Tabel 1. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat studenten zich zowel voor de onderwijsbijeenkomsten als voor het afsluitende literatuurtentamen redelijk goed voorbereiden. De gemiddelde waarden zijn namelijk met respectievelijk 4,10 en 3,71 op een schaal van 1,00

tot 5,00 redelijk hoog. Verder lijkt het halen van het tentamen een belangrijkere prikkel voor het bestuderen van de artikelen, dan het opdoen van wetenschappelijke kennis. De gemiddelde score van 'tentamengerichte motivatie' ligt duidelijk hoger dan die van 'kennisgerichte motivatie'. Bovendien blijkt uit de gegevens in Tabel 1, ten aanzien van de redenen voor deze voorbereiding, dat het PGO-systeem zowel de extrinsieke als de intrinsieke motivatie vergroot. De twee variabelen scoren namelijk met 4,14 en 3,86 eveneens hoog.

De correlaties in Tabel 1 laten zien dat zowel de intrinsieke motivatie (participeren in de groepsdiscussie) als de extrinsieke motivatie (zich ongemakkelijk voelen bij slechte voorbereiding) beide een prikkel vormen voor het voorbereidend leesgedrag. De correlaties zijn namelijk positief en significant⁴. De resultaten tonen eveneens een tendens dat studenten die vooral studeren om het tentamen te halen (tentamengerichte motivatie) zich in het algemeen minder voorbereiden voor de onderwijsbijeenkomsten (negatieve correlatie), maar juist meer voor het tentamen (positieve correlatie). Voor de studenten die het verkrijgen van wetenschappelijke kennis belangrijk vinden is de relatie net omgekeerd. Ze bereiden zich meer voor op de onderwijsbijeenkomsten en juist minder voor het tentamen⁵. Dit wordt deels ver-

Tabel 3 Kwaliteit van instructie en aard en niveau van de prestatie

Variabelen	tutorbeoordeling	tentamencijfer (in punten)	participatiecijfer
Aantal waarnemingen	44	44	50
Gemiddelde score	7,54	45,55	7,51
Standaardafwijking	0,54	13,28	0,84
Theoretische spreidingsbreedte	0-10	0-76	1-10
Werkelijke spreidingsbreedte	6,8-8,4	18-70	6-9

klaard door het feit dat 'tentamengericht' en 'kennisgericht' studiegedrag significant en negatief gecorreleerd zijn.

De resultaten van de analyse van de relatie tussen het geslacht van de student en motivatie en leesgedrag tonen dat vrouwelijke studenten in het algemeen meer kennisgericht studeren en ook meer gemotiveerd zijn om deel te nemen aan discussies in de onderwijsbijeenkomsten⁶. Dit bevestigde onze algemene indruk over het verschil in leesgedrag tussen mannelijke en vrouwelijke studenten.

Vraag 2 Wat is relatie tussen de affectieve eigenschappen en affectieve uitkomsten?

Tabel 2 toont de gegevens met betrekking tot de affectieve resultaten⁷. Deze

gegevens laten zien dat studenten vaak van mening zijn dat artikelen vaag en onduidelijk zijn. Voorts tonen de gegevens dat studenten vinden dat wetenschappelijke artikelen een redelijke waarde hebben binnen het onderwijs en dat deze de discussie tijdens de onderwijsbijeenkomst stimuleren. Verder vinden studenten dat de onderwijsbijeenkomsten bijdragen aan het begrip van de artikelen. De correlatieresultaten in Tabel 2 geven verder aan dat deze affectieve uitkomsten afhangen van de affectieve eigenschappen van de student. Deze bevindingen laten ook zien dat studenten die voornamelijk lezen om meer te weten te komen over een onderwerp (kennisgerichte motivatie) vinden dat artikelen waardevol zijn binnen het onderwijs en dat ze de groepsdiscussie stimuleren. Deze resultaten zijn omgekeerd voor de studenten die de artikelen voornamelijk lezen om het tentamen te halen.

Vraag 3 Welke factoren bepalen het niveau en type van de prestatie?

Tabel 3 bevat de gegevens over de kwaliteit van het onderwijs en het niveau en type van de prestatie(s). Uit deze tabel blijkt dat de studenten hun tutores met hoge cijfers waardeerden, hetgeen suggereert dat de kwaliteit van het onderwijs over het algemeen goed was. Hetzelfde gold overigens ook omgekeerd: de cijfers die de studenten ontvingen voor hun participatie waren eveneens hoog. De scores voor het afsluitende tentamen waren daarentegen middelmatig. Ongeveer 71% van de studenten legde het tentamen met goed gevolg af, met een cijfer van met 42 punten of meer⁸.

Tabel 2 Affectieve eigenschappen en affectieve resultaten

Variabelen	vaagheid artikelen	waarde van artikelen	discussie vergroot begrip	artikel stimuleert discussie
Aantal waarnemingen	51	50	51	51
Gemiddelde score	3,98	3,58	3,76	3,35
Standaardafwijking	0,86	0,84	0,84	0,96
Maximale spreidingsbreedte	1-5	1-5	1-5	1-5
Werkelijke spreidingsbreedte	2-5	2-5	1-5	1-5
tentamengerichte motivatie	0,0703	-0,2299 ⁴	-0,1960 ⁴	0,3162 ²
kennisgerichte motivatie	0,0609	0,4523 ¹	0,3267 ¹	0,3865 ¹
extrinsieke motivatie	0,1538	-0,0031	0,0858	0,0316
intrinsieke motivatie	-0,0992	0,0593	0,3373	0,0835

¹ = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 1%

² = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 2,5%

³ = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 5%

⁴ = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 10%

Tabel 4 Beginsituatie, leertakentaken, instructie en aard en niveau van de prestatie

Variabelen	tentamencijfer	participatiecijfer
<i>intrinsieke motivatie</i>	0,4327 ²	0,0499
<i>extrinsieke motivatie</i>	0,5836 ¹	0,2637 ¹
<i>tentamengerichte motivatie</i>	-0,0872	0,0798
<i>kennisgerichte motivatie</i>	0,0864	-0,1560
<i>tentamenvoorbereiding</i>	0,3648 ¹	0,1123
<i>algemene voorbereiding</i>	0,5305 ¹	0,3190 ²
<i>tutorbeoordeling</i>	0,2378 ¹	0,1322

¹ = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 1%
² = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 2,5%
³ = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 5%
⁴ = Significantiegrens bij eenzijdige toetsing < 10%

De resultaten van de correlatie-analyse zijn weergegeven in Tabel 4. Deze resultaten laten zien dat de algemene motivatie (kennisgericht of tentamengericht) van de studenten geen grote invloed heeft op het niveau van de prestatie. Bovendien bestaat geen significant verschil in prestatie tussen kennisgerichte en tentamengerichte studenten. Daarentegen blijkt uit de gegevens dat de specifieke motivatie (intrinsiek en extrinsiek) het niveau van de prestatie wel beïnvloeden. Tevens blijken zowel het leesgedrag als mede de kwaliteit van het onderwijs de scores op het afsluitende tentamen te beïnvloeden. Ten slotte bleken de studieresultaten niet te worden beïnvloed door het geslacht van de student, maar wel door de eerdere ervaringen in de cursus 'Management Control' (respectievelijk een algemene en een cognitieve eigenschap).⁹

6 Samenvatting, beperkingen en implicaties voor verder onderzoek

Deze studie trachtte enig inzicht te verschaffen in de manier waarop accounting studenten wetenschappelijke artikelen op het gebied van accounting lezen, interpreteren en gebruiken. Voor het accounting onderwijs kan een aantal conclusies worden getrokken. Zo is geconstateerd dat het prestatieniveau van de student meer wordt beïnvloed door het voorbereiden van de artikelen voor het bijwonen van een onderwijsbijeenkomst, dan door het voorbereiden van de artikelen voor het afsluitende tentamen. Dit is van belang voor de rol van de docent die

aandacht dient te besteden aan het stimuleren van een gedegen voorbereiding voor de onderwijsbijeenkomsten.

Het feit dat studenten in het algemeen meer tentamengericht dan kennisgericht studeren is opvallend binnen een academische opleiding. Echter, dit lijkt verder niet van invloed te zijn op het niveau van prestatie van de studenten. Vanuit dit oogpunt is wellicht de conclusie mogelijk dat het begrip van artikelen niet alleen is voorbehouden aan diegenen die expliciet 'wetenschappelijk geïnteresseerd' zijn. Dit is een belangrijke conclusie is voor de ontwerpers van onderwijsprogramma's. Door het gebruik van wetenschappelijke artikelen kunnen zij sneller nieuwe ontwikkelingen integreren in het onderwijs dan mogelijk is wanneer uitsluitend 'standaard' tekstboeken worden gehanteerd. Een nadeel van tekstboeken is namelijk dat zij veelal niet continu worden aangepast aan de laatste stand van zaken.

Een mogelijke beperking van het hier gepresenteerde onderzoek is dat het zich slechts richtte op één accounting cursus binnen het accounting traject van de Rijksuniversiteit Limburg in Maastricht. Een replicatie van deze studie binnen andere cursussen en/of binnen de accounting trajecten van andere faculteiten is nodig om de betrouwbaarheid van de bevindingen te vergroten. Verder onderzoek zou zich echter ook kunnen richten op de waardering voor wetenschappelijke artikelen in de accounting praktijk onder administrateurs, accountants en con-

trollers. Zoals reeds aangehaald in de inleiding blijkt de accounting praktijk vaak niet bekend te zijn met de wetenschappelijke, internationale, artikelen op het gebied van accounting. Deze situatie verdient wellicht verbetering, omdat de accounting praktijk aan constante veranderingen onderhevig is en daarom juist een behoefte kent aan voortdurende vernieuwing van haar kennis. Daarnaast heeft de praktijk vaak moeite met het zien van het 'praktische' nut van deze artikelen. Ook hier is het aan te bevelen als zowel onderzoekers als praktijkmensen met onderzoeksinteresse een rol als 'tutor' aannemen. Dit zou vorm kunnen krijgen door het publiceren van samenvattingen van internationaal onderzoek, in 'begrijpelijk' Nederlands, in tijdschriften als TBA. Hierbij zou men zich dan moeten richten op de diverse aandachtsvelden van accounting en op actuele problemen uit de praktijk. Met name is de laatste decennia een grote vooruitgang geboekt in het internationale onderzoek op het gebied van management accounting en control, financial accounting en accountantscontrole. Het is van belang dat praktijkmensen hier kennis van nemen. Naar onze mening heeft de wetenschap de verantwoordelijkheid om de actuele problemen uit de praktijk op te pikken, maar tevens om de praktijk de mogelijkheid te bieden om de vruchten te plukken van het wetenschappelijke werk. Het moge echter duidelijk zijn dat dit laatste om een nauwe samenwerking tussen praktijkmensen en wetenschappers vraagt. Deze samenwerking krijgt enerzijds gestalte in het aanbieden van 'permanente educatie' aan mensen uit de accountingpraktijk, zoals nu al gebruikelijk is in het post-HBO en post-doctoraal onderwijs. Anderzijds zou deze samenwerking ook sterk gestimuleerd kunnen worden door wetenschappers vaker de gelegenheid te bieden om een onderzoekende blik te werpen op de accountingpraktijk in Nederlandse organisaties.

Literatuur

- Bloom, B.S. (1982), *Human Characteristics and School Learning*, McGraw-Hill: New York.
 Gagné, E.D. (1985), *The Cognitive Psychology of School Learning*, Little Brown: Boston.

Gijselaers, W.H., Tempelaar, D.T., Keizer, P.K., Blommaert, J.M.J., Bernard, E.M., en Kasper, H. (1995), *Education Innovation in Economics and Business Administration: The Case of Problem-Based Learning*, Kluwer Academic Publishers: Dordrecht.

Moust, J.H.C., Bouhuijs, P.A.J., and Schmidt, H.G. (1989), *Probleemgestuurd Leren*, Wolters Noordhoff: Groningen.

Noten

- 1 De auteurs danken prof. dr. W.F.J. Buiyink, dr. W.H. Gijselaers, prof. dr. T.J. Mock, drs. L. Thijssen en dr. E.H.J. Vaassen voor hun opmerkingen, en de deelnemers aan de *Eclineb*conferentie in december 1993 in Maastricht voor de vruchtbare discussie.
Een eerdere en Engelstalige versie van dit artikel werd gepubliceerd in de *proceedings* van het congres (Gijselaers *et al.*, 1995).
- 2 Op het gebied van accounting zijn vooral 'The Accounting Review', the 'Journal of Accounting Research' en 'Accounting, Organizations and Society' belangrijke leveranciers van wetenschappelijke artikelen.
- 3 Bij het analyseren van de data is gebruik gemaakt van Spearman correlatiecoëfficiënten. Een correlatiecoëfficiënt drukt in één getal, tussen -1 en 1, de sterkte van een verband tussen twee variabelen uit. Een coëfficiënt van -1 duidt op een sterk negatief verband, een coëfficiënt van +1 op een sterk positief verband. Een coëfficiënt van 0 wijst op de afwezigheid van een verband tussen de variabelen.
- 4 Een gevonden verband tussen twee variabelen is significant als de kans dat dat verband op toeval berust klein is. De significantie wordt uitgedrukt in een waarde tussen 0 en 1. Hoe kleiner deze waarde, hoe kleiner de kans is dat het gevonden verband op toeval berust. Het is gebruikelijk om voor deze waarde maximaal 10% te accepteren. Dit is de bij de tabel genoemde 'significantiegrens'.
- 5 Overigens is slechts één van de vier correlaties significant, dit hangt naar alle waarschijnlijkheid deels samen met de beperkte omvang van de steekproef.
- 6 De hierbij behorende statistische analyse hebben we om wille van de overzichtelijkheid niet apart opgenomen.
- 7 De gegevens in de Tabellen 2, 3 en 4 zijn op dezelfde wijze interpreteerbaar als die in Tabel 1.
- 8 Zoals uit Tabel 3 blijkt konden studenten maximaal 70 punten voor het tentamen halen. Om een 'voldoende' te halen diende 42 punten (55%) te worden behaald.
- 9 Deze resultaten zijn niet in de tabellen opgenomen.